

Locuinta Redactoarei

si
Cancelari Redactoarei
e in
Strat's trăgătoriului [Lăz-
văzutoxa], Nr 5.
Scriitorii nefranțate nu se voru
primi decat numai de la coresponden-
ții regulari ai „Federatiunii.”
Articlii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literar, comercial si economic.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Din caușa sanctelor nostre serbatori, numărul prossimul alu diuariului nostru va apărea numai vineri-a venitoria.

Redactiunea.

Catra Alegatorii Cercului de Ceic'a.

Iubiti Alegatori! Sunt trei anni de dille de candu m'ati onoratu cu increderea vostra si de atunci parte sortea adversa, parte occupatiunile m'a impedecat a veni in mediulocul vostru unde asiu dorî a petrece tota vieti a mea. In timpu de trei anni numai o singuru dî — spre a assista la unu actu besericescu, — si numai intr'una singura comunitate avui fericirea d'a revede pre unii d'in alegatorii mei, — acum inse dorindu a ve revede pre toti si a vi multumî totodata pentru incredere cu carea m'ati onoratu in doue randuri, cu viua bucuria veniu a ve incunoscintia, că in dominec'a Tomei, carea in estu annu este si diu'a de San Giorgiu, adeca in 23. aprile 5. maiu a. c. la 12 ore d'in dî voiu ave dorita fericire d'a fi in mediulocul vostru, la loculu alegorii in Ceic'a, spre a vi spune cu pucine cuvinte celle ce s'a petrecut in sessiunea tr. a dietei si totodata premodest'a mea activitate.

Sciu că asiu fi potrivit mai bine timpul daca plecamu la Ceic'a pre serbatorile Pasceloru, inse dorindu a luă si eu parte la Aduanrea fratiilor in Satu-Mare, au trebuitu că se alege diu'a mai amanata, semnata mai susu. — La Revedere!

Pest'a, 27. aprile, 1872.

Alessandru Romanu.

Christosu a inviatu!

Astu-feliu se saluta asta-di 12. milioane de suflute romane de la Nistru pâna la Tiss'a si de la Pindu pâna in Carpati. Imnuri de lauda, cantri de bucuria, hore de vesel'a resuna asta-di, că d'intr'o anima, de pre buzele piului popor romanu de-a lungulu Daciei romane, in codri si campie, in munti si vâi. Acesta salutare o tramitemu si noi toturor fratiilor nostri romani.

„Christosu a inviatu! — Ce bucuria, ce mangaiare, ce sperantia contine acesta salutare millenaria pentru unu poporu, care de sute de ani totu ascepta, spera, si doresce „invierea!“ Si ore de ce? Pentru că Christosu, adeverulu divinu, lumin'a lumei, a inviatu, a invinsu, a resarit, contr'a peccatului, contr'a minciunei, spre nimirirea intunerecului diavolescu; si astu-feliu trebuie se invie si se invinga si poporul romanu. Cu catus unu poporu este mai bantuitu de neindurarea sortii, de retele tempurilor, cu catus e mai isbitu de stanchele tiraniei si sclaviei, cu atatu mai cu doru, mai cu bucuria, ascepta diu'a „in via rei“ momentulu „mantuirei.“

De aici dar si bucuria nemarginata a poporului romanu in diu'a acesta; că-ci si elu gema si suffere asta-di in rondu cu celealte popore nutritie de sperantie, sub loviturele, sub isbirile cele mai adunce, mai amare si nemeritate ale tempului present.

Cu tote aceste-a inse poporul romanu nu despera in viitorulu seu, fia sorteia si mai vitrega, si mai amara; nu lancediesce in nesuintia sa nobila spre inviare, spre mantuire, fia loviturele si mai crancene, si mai neindurante; că-ci semburele credintiei firme, alu sperantiei neclatinat in reusirea nesuintielor sale secularie, este sanatosu, este unulu d'intre cele mai nobile margaritarie, ce a ereditu de la parintii sei.

Stramosii nostri au sciutu si lucra si rabda, astu-feliu sciu si stranepotii loru!

Astu-feliu de sperantie neclatinat, astu-feliu de rabdare indelungata, ce atesta poporul romanu in facia si in cerculu poporeloru libere si innaintate, nu potu remané fara resplat'a, fara consideratiunea cuviinciosa si meritata neci innaintea acestoru-a, neci innaintea dreptatii divine eterne; nu se potu preface in ventu, neci nimici.

Poporul romanu neci in bunulu resultatul

alu osteneleloru sale necurmate si grele nu poate si neci nu despera, fiindu că scopulu seu este suntu, nesuintia sa nobila: a inviat la una vietia noua, mai sejina, mai demna; a reporta victoria glorioasa a supr'a iadului, a supr'a poterilor intunerecului, ce l'au suptu si apesatu pâna acum, ce l'au tienutu in jugu si fere.

Si acesta nesuintitu se va intempla, si inca catus de curundu, de vomu urm'a invetiatu' ideul lui iubrei si alu dreptatii, instructiunea lui Christosu: „Iubiti-ve unii pre altii pâna in veci, că ei de unu sange, de unu dorn, frati dulci sunteti pre pamantii!“

Si cine va poté atunci spune cu graiulu si descrie cu condeiulu bucuria universala, bucuria poporului inviatu, a nemului mantuitu d'in catenele sierbitutei, d'in gur'a perirei.

Imnurile si cantarile poporului romanu atunci voru fi si mai solemne, mai viue si cu ce bucuria s'aru salută atunci fratii de unu sange cu „Christosu a inviatu!“

Valeriu.

Pest'a, 15./27. aprile, 1872.

Misările electorale s'au inceputu si curgu in tota Ungaria, si nu trece o dî, in care foiele unghresci, atatu guvernamentale, catus si opositiunale, se nu ni presinte liste preste liste despre fitorii representanti, cari se voru alege in unulu seu in celu-a-laltu cercu electoral. Firesce, fie-care din aceste foi publica listele d'in cestiune precum convine mai bine partitei, alu carei organu este si asta privintia inse differe forte, si daca amu dà credientu foielor guvernamentali, cari paru că dispunu a supr'a cercurilor electorale că si giganii a supr'a vestimentelor lui Christosu, atunci invingerea guvernamentilor ar' si eminenta, si numai ici colea va poté reesf si cete unu bietu opositiunalu, dar' si acestu-a numai d'in gratia. Catus despre noi, suntemu tare aplecati a crede, că guvernamentali facu socotel'a fara factorulu principale, care, in casulu acestu-a, este vointia poporului. De altintre moribundulu chiaru si in or'a ultima spera că va mai traſ si si-face planuri pentru venitoriu, — si pentru acea neci nu li luam in nome de reu.

Precum anunciasemu in unulu d'in nrui treuti ai diuariului nostru, dieta Boemiei s'a deschis in 24. I. c. Representantii cehi s'au abtinutu d'a participa la deschidere, si asiu nu voru participa neci la consultarile ulteriorie ale dietei, carea mai curundu se potre numi masinaria auverpergiana, decatu representanti a tierii, si prin urmare espressiunea poporatiunii. Insinte de incepera siedintiei representantii cehi tienura una conferrinta in privintia procederii loru ulteriorie facia de acesta masinaria. Cehii tineri si esprima dorintia, că declarantii se presinte in dieta in numeru completu, aici apoi se face protestulu, si in fine se paresca sal'a; cehii betrani inse nu voira a sci nemic'a despre presintarea in dieta, ci decisa a se face una declaratiune.

In unulu d'in numerii precedenti ai „Fed.“ amu amintit ceva despre faimele ce acum de nou circuleaza in privintia abdicarii principelui Romanilor, Carolu I. Precandu noi reduseram totu sgomotulu, ce se respondisse prin corespondintele judanesci d'in sinulu Bucurescilor, la starea adeverata a lucrurilor, adeca la impregiurarea, că principale Carolu va parasi Romania, numai pre unu securu tempu, spre a insoci a casa pre principesa Elisabeta, care de presinte petrece in clima dulce de prima-vera a Italiei, — pre atunci diuariile, ce d'in profesiune se occupa cu astfelu de faime si scorniture, vinu a ni atrage atentiu a supr'a unoru fapte cu totulu de alta natura; vinu a ni vorbi de acte diplomatici si stipulatiuni, cari, daca n'am scă, că sunt numai nisice dorintie pie, ce se potu plamadî numai inimice Romanilor, aru poté se ni insufle chiaru si ore care ingrigire.

Pretul de Prenumeratune
Pre trei lune . . . . . 3 fl. v.
Pre cinci lune . . . . . 6 " "
Pre anul intregu . . . . . 12 " "

Pentru Romani'a:
pre-a intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
" 6 lune 16 " = 16 " "
" 3 " 8 " = 8 " "

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbra pentru fisele care publicatiune separata. In locul deschis 20 cr. de linia.
Unu exemplar la costa 10 cr.

Asie diuariulu francesu „Mémorial Diplomatic“, constatandu că pusetiunea principelui Carolu in Romani'a s'a amelioratu si că casulu renunciarii la tronul romanescu s'a amenatu pre tempu nedeterminat, atribue acesta schimbare a lucrurilor unui actu diplomaticu alu cabinetelor d'in Petropole, Vien'a si Berolinu. Aceste trei poteri aadea, avendu in vedere complicatiunile ce s'ar nasce in urm'a renunciarii principelui Carolu, aru fi subseris u unu protocolu, dupa care port'a otomanu aru ave se intre éra-si in deplin'a folosintia a drepturilor sanctiunate prin tractatulu de la 1858, de ora ce unirea principatelor s'ar dovedi atunci de stricatiosa, é' nu de salutaria, precum poterile europene au speratu si acceptat. Moldova si Muntenia aru primi fia-care administratiunea sa separata si autonoma sub conducea unui ospodariu, care si ar' primi investitur'a de la sultanul. Partitele in Romani'a — adauge mentiunata foia, — au acum d'a alege: séu se springesca si intaresca guvernulu principelui Carolu, in care se corporifica uniunea principatelor, séu se fortizeze lucrurile pâna acolo, că uniunea acestor doua tiere se nullifice si se face locu desbinarii de mai inainte, in sensulu conventiunii de la 19. augustu 1858.

Cu privire la cele comunicate de foia franceze „Mém. Diplom.“ diuariulu germanu „Allg. Ztg.“ se grăbesce a observa că, la casu candu acestu pasu diplomaticu s'a facut, Francia va poté atunci se vedea, catus de tare a disparutu inflintia s'a in afacerile orientale, căci elu totu-si si a schimbatu parerea si prin tota midiocele s'a nesuita a redică pre tronu pre unu pretendentu romanu, care petrece in Parisu si care ar' fi jocatu, precum i-ar' fi flueratu elu. Resultatulu resbelului inse, observa mai departe foia germana, a trasu dunga atatu preste acesta, căci si preste alte combinatiuni d'ale lui. Acum inse Francia nu poté decatu se privesca cum se intaresce domnirea principelui de Hohenzollern in Romani'a si cum se facu stipulatiuni, si fara de concursulu ei, pentru casulu candu acesta domnire ar inceta.

Precum se vede, diuariile in soldulu judanilor voru se intimideze pre romani prin inventiuni de cea mai mare extravaganta; ele vorbesu despre principatele romane, unite sub numele Romania, că despre o parechia juna de ateisti casatoriti, pre cari pop'a, spre a face d'in ei mnelusiei de junghiere, li dicteza canone, i amenintia cu despartire, cu aruncare in monasterie, ba chiaru cu focul nestinsu alu infernului. Inse acesti domni ratecescu forte in calculii loru. Ei purcedu in tote de la sine si in fia-cine presupunu inima de iepure, Romanii inse cunoscu acestu soiu de acte diplomatici, cari in continuu se fabrica si subseriu, pre societatea Romaniei si fara concursulu Franciei, prin cabinetele celor ce voru se face d'in Romania o tiera de exploatare pentru bursarii si speculantii judani si nemti.

Romanii n'au adusu pre Carolu I. pre tronu loru spre a-lu alungă, séu a-lu fortiá se abdice; ei l'au alesu si pusu pre tronu, spre a ave in dinsulu unu spriginiu, unu radiemu moralu poternicu. Nu Romanii au dara de a-i intari pusestiunea, ce ei i-au datu-o, ci principale Carolu are de a-si imprimi cu scumpetate si resolutiune missiunea, ce o a primitu d'impreuna cu corona lui Stefanu si Mihaiu. Guverneze domitorul Romanilor in interesulu Romaniei si alu Romanismului si nu permitta se lu abata nimene de pre acesta cale, si atunci nu va ave lipsa se vorbesca de renunciare la tronu; atunci fia siguru, că iubirea, stim'a si spriginiu Romanilor nu-i va lipsi. Si că principale Carolu si va imprimi fara siovaire missiunea, acesta a dechiarat-o insu si in resipusulu seu la felicitarile ce i le-a adusu ministrii cu ocasiunea serbarii dle sale natale. Acesta dechiaratiune este de ajunsu, spre a rednec tote faiemele despre abdicarea principelui Carolu la unu simplu jocu de bursa, la o escamotatiune a spe-

culantiloru fără de lucru și fără de interes pe naționali.

Conversatiune

intre fostulu ministru-preservedinte alu Ungariei contele **Juliu Andrásy** și intre deputatulu **Alessandru Romanu** in diu'a de 30. decembre 1868.

(Continuare.)^{*)}

A. R. Ceea ce privesc cestiunea de uniune a Transsilvaniei cu Ungaria, conduită de deputatilor-beamteri în dieția de la Sabiu și reclamarile în contră Pestei, permitându-mi să fac observația, că de să deputații rom. au fost cea mai mare parte funcțiunari d'ai statului și preuti, prin urmare au facut ceea ce facu în assemenea impregurari funcțiunarii și prelatii în tote tierrelle: să se supune cătă de buna voia, cătă de sila, vointie guvernului, — și de să insu-mi, pre acelui timp redactoru unui altu diurnal, am combatut servilismulu lor, totu-si trebuie să recunoșcu, că au fostu mare osebire între atunci și acum. Majoritatea rom. a dietei de la Sabiu au primitu ce e dreptu patent'a din 26. februarie, prin urmare și participarea în senatul imp. de Vienna, dar' autonomia tierrei s'au conservat și națiunea rom. au fostu recunoscută d'impreuna cu confesinile ei, de națiune regnicularia, de factoru de statu egalu indoptatită cu celelalte națiuni și limb'a romana asemenea officiale ca și cea magiară și nemții sca, prin urmare eu unulu de să nu am fostu multumit de tote cătă s'au facut la Sabiu, nu potu condamna conduită acelor deputati rom. numai pentru cuventul că au intrat în senatul imp. și că au votat stramutarea curții de cassatiune d'in Transsilv. la Vienn'a, neci-l-se poate impută de neconsecinția pentru că totu acei beamteri-deputati reclama astă-di în contră Pestei, în contră Uniunii; ei au totu dreptul d'ă reclamă, că ce „uniunea” este idea sublime, cuventu suntu, dar' uniune nu s'au facut, ei s'au facutu fusiune, prin care s'a nemisită existența politica a unei tierre autonome, a carei-a viciu de statu este mai vechia decătu a Ungariei; era națiunea romana s'a degradatul era la starea de mai nainte, adecă s'au intrudus feudalismulu națiunale, era legea de națiunitati, redusa la simpla cestiune de limba nu dă neci una seutela și este illusoria. Cătu pentru alte folose mai mernute și a nume că între litigantii de odeniora este chiamatuu unu altu treile să faca dreptatea, eu acest'a nu o vediu, d'in contra vediu că totu acei-a domnescu și astă-di prin influența lor la guvern, cari au domnitu și mai nainte

să le cruciu, ve assecuru înse că influența aristocratiei Transilvaniei care Dta faci allusione este mai multu paruta decătu reală, și acest'a inca are să incete. — Nu me potu înse impacă cu pretensiunile de autonomia a Transsilvaniei, eu, după ce drepturile sunt egale, nu pricepu pentru ce recunoști națiunii autonomia? trebuie că aveți cugete rezervate.

A. R. De ar' si fi, acelle nu potu fi obiectul staru-intelor actuali, romanii au in vedere actualitatea, ei in Transsilvaniea autonoma si-vedu garantata mai bine națiunitatea si progressulu in cultura, decătu fusinnati într'unu complesu mare, unde interesele partilor nu se considera decătu numai după essigentiele totalui si după placul elementului domnitoru. Apoi vătēma pre romanii transsilvanici Croației, — carea decandu se afia unita cu coroana Ungariei, neci candu n'au avutu acea mesura de autonomia, de care s'au bucurat Transsilvania, — i-se dede totu-si „harta alba” pre care se scrisse autonomia mai largă decătu avusse mai nainte.

J. A. Este mare osebire, si acest'a ti-o spunu cu tota sinceritatea: noi magiarii n'avemu neci unu interesu național in Croația, si candu Croații ar' tindu să se rumpe de către Ungaria inca nu multu ni-ar' pasă, precandu in Transsilvaniea este multu elementu magiaru si prin urmare interesu vitali de aperatu.

A. R. D'in punctu de velere curatul național, da, Croația nu potu fi pentru națiunea mag. de atât'a importantă că si Transsilvaniea, sunt înse interesu de statu, este momentulu comercial, strategic, si in fine legatura amica prin ea, cu elementulu slavicu, cari dau destulă importantia acestei uniuni; de altmintrea interesele naționali alle elementului magiaru potu fi totu atâtul de bine scutite in Transsilvaniea autonoma, că-si in cea fusionată; apoi trebuie să-mi descoperu mirarea a supr'a logicei după care se dă mai multa favore Croației unde nu este interesu național de aperatu, decătu Transsilvaniei unde este; eu credu că guvernul mag. ar' trebul să urmedie chiaru contrarilu, dar' mi-se pare că favorea facia cu Croația provine potu si d'in respectul către reservă ce are acea teritoriul in marele elementu slavonescu si mai ales: respectul către Russi'a.

J. A. Să nu credeti că facem de fric'a Russiei, ci, precum vi-am spusu, numai pentru că nu avemu acolo interesu naționali; celelalte nu multu cumpenescu in politică nostra, pentru că rolul de potere maritimă, de mare putere europeana, n'o să-lu avemu noi magiarii, precandu Transsilvaniea este cetatea, forteretă cea naturală a Un-

gariei. Celu ce domnește Transsilvaniea, domnește și șururile nu numai pana la rîul Tis'a, ci chiaru pana la Pest'a"¹ Candu Dv. reclamati pururea autonomia Transsilvaniei, aveți cugete rezervate si vi-o spunu francu, noi avemu bănuela că Dv. tindeti la ruptura, astă-di cereti autonomia a Transsilvaniei, mană independentă totale si poimane annesarea cu România. De aici provine totu reulu si tota agitația si anume de la Brăteanu.

Cunoscu pre Brăteanu, d'insulu este omu neastemperat, ambitiosu si revolutiunariu rosu; are ideea fissa d'a luă Transsilvaniea si chiaru d'in Ungaria partile pana la Tis'a. Am avutu impreuna discussiuni politice, i-am disu că romanii si magiarii sunt prin positiunea geografica, prin isolatiunea lor, de la natura indrumati a trai in buna armonia, a se sprigini upi pre altii, i-am spus că noi magiarii suntem convinsi de acesta necesitate, i am dechirat in se că Transsilvaniea nu o dămu. E bine, scii Dta ce mi-a respunsu? „Că astfelu de lucru nu se dă ci se iesă cu poterea! Ecce politică lui Brăteanu! chiaru si a lui Cogălniceanu, carele de să este mai moderat in forma, in se că fondul este totu un'a. — Sciumu dura ce vreti Dv. cu autonomia Transsilvaniei, noi inca scimă cătă importantia are ea pentru noi, si de aici poti vedea Dta, că noi magiarii suntem gata mai bine aperi (elverzeni) toti, decătu a ne invoi să cedem vre odata Transsilvaniea!

A. R. Ati avutu complacentia d'ă-mi face complimentul de intelligentia, ve rogă dura ca să presupuneti si să credeti că atâtul eu cătă si alti romani intelligenti aveau atât'a minte că să pricepem că noi de noi nu potemur rumpe Transsilvaniea de către Ungaria, neci România nu o potecucerii cu armele, pentru că să infiintiamu că mane Daco-România. Noi tindem a ne desvoltă prin cultura si a face cuceriri morali, stăruim si luptăm pentru ceea ce este posibile si la ceea ce trebuie să ajungem aici in Ungaria „pentru libertatea noastră politica si națiunale.” Să credeti că nu ni batem capulu cu infiintarea Daco-Romaniei, acest'a este treabă diplomatiei, candu se va aresta necessitatea pentru infiintarea ei, atunci se va face fără a fi intrebatu noi si fără că Dv. să poteti impiedecă. Daca reclamăm autonoma Transsilvaniei, nu o facem cu rezervație mentală, precum credeti, ci o facem pentru că asiștăm mai bine assecurate interesele noastre naționale, apoi Romanii nu reclama lucru nou, ei reclama drepturi istorice pentru cari au luptat si magiarii.

J. A. Eu sciu că Dv. nu poteti singuri face Daco-Romania, dar' sperati a o face prin concursulu evinemintelor; am informații detaiate si cunosc planul Rloru de d'incolo, de a intră, la ocaziune binevenita, cu ostiri in Transsilvanie, și să români Transsilvaneni si de a multu pana la Tis'a. Chiara si punctele pre unde au să intre Romanii, le cunoscu, dar' asiu poté semnă si eu punctul, unde ostirile romane ar' fi de sigur sfaramate. Politica actuală a României este basata pre speculație, Romanii cred că Austria se va incurca era intr'un resbellu si atunci d'insii vor poté cutediă tote, ve potu înse assecură, că Austria nu se va incurca si de să incurca apoi Ungaria neci decum nu se va amesteca in resbellu, ci va padri cu tota poterea cetatea sa cea naturală. — Noi nu avem cugete relle asupr'a României, nu vremu să o anectăm, cu tote că ni-se oferesc pre tava (sic) nu numai de către Francia si Italia (?) ci chiaru si de către cei ce intrebuintedia astă-di pre romanii de instrumente alle politicelor lor. (Nu sciu, intelectușu-pre Prussia? Russia? sau pre amendone? Atât'a sciu si se scieă, că atunci D. gener. ital. Stefanu Tătăru, alergă in susu si in josu ca curieriu oficial, precum se credează sănătău că dumnealui si-dă aerulu că să se credia că vine acă de la imp. Napoleon, aci de la regele Victoru-Emanuilu, candu de la Paris, candu de la Florentia, acu-si acu-si la Pest'a, ba se dice că si la București, pentru că unii voră să scia că D. Tătăru alergă in interesul unei legăture politice intre Ungaria si România. A. R.)

A. R. Dvostra Dle Min. Pres. veti fi avendu informații spre a poté petrună in misteriile diplomatiei, eu ca omu profanu nu am decătu combinatiunile melle si reflesu-i a supr'a evinemintelor, si asupr'a scirilor, multu putinu acreditate, ce transpira in publicitate, asiștăm sciu că inainte de resbellul austro-prussianescu, prima data, apoi pre tempulu resbellul austro-prussianescu a două ora, circulația să se vorbișă desu, despre unu assemenea offertu Austriei, că recompenziune pentru Lombardo-Venetia, dar' de atât'a ori Austria au capetă alta ceva... astă-data inca acestu ominosu offertu poté să fie darul Danaidilor.

J. A. Nu voi se conteste, atât'a in se să scii, că mariile poteri se indoiescă despre vitalitatea României sănătău pana in temelia de joculu partitelor si elle nu credu, că România ar' poté să-si plinesca missiunea in Orientu, ea va fi, precum este, pururea jocaria in man'a Russiei, care in urma o va inghitii. Eu, de asiu intră astă-di cu ostiri in România, că mane asiu potă face ca să se presentedie adresa omagială chiaru si ciobotelor (calciamintelor) melle! astfel de coruptă este societatea acolo!

A. R. Să șerti, Dle Min.-Pres., dar' in astă privintia nu aveti bune informații. Eu cunosc istoria trecutului celor două principate unite si prin urmare patriotismulu romanilor de d'incolo, cunosc si starea loru politica prezentă, cunosc starea loru sociale d'in experientia propria, dar' n'am afiatu că ar' fi acolo societatea mai coruptă de-

cătu aiurea si d. e. la noi, unde inca s'a gasită căteva sute de cetățani din Pest'a, cari subscrise si presentasse adresa omagială lui Haynau, calulu magiarilor in 1849. Apoi istoria mai recentă a României este destul de cunoscută in Europa, patriotismulu celu înaltul Rloru a facut să se uimesca strainii, vedindu-lu culminând la actul celu marelui alu alegerii lui Cusa, la infiintarea unirii si totu deaună candu cere imperiosu binele patriei loru seau ameninția vre unu pericol, atunci tote partile se unescu, pasiunile si interesele particulari inceta si națiună sătăca unu singuru omu si ar' să negrescă in data ce s'ar senti pericolul invaziunii. Ati vediu coalisarea partitelor si cu ocazia detronarii lui Cusa si a alegerii domnitorului actual, Carlu I.

J. A. Domnulu meu, aceste nu ti-le-am spus cu scopul de a vătăma semtiul național alu Dta, neci că dora asiu desprețui pre romanii din Principatele-unite, ci numai că să cunosci opiniunea ce domnește despre d'insii, neci să credi cum-va, că prin acestea am vrut să justific vre o intenție ascunsă de anectare, nu! că ce marturisesc cu sinceritate, că nu m'asuu invoi neci odata că să anectăm România, neci candu ea inşa-si ni-sar imbiă, pentru că avem destul de nevoie cu naționalitatea de a casa (sic) (aici i-am facut unu complimentu. A. R.) si o sciu prea bine, că una națiune, mai nainte suverana, de am trată-o cătu de bine, n'ar poté să uite independentia avuta, ci ni-ar' face eterne incurcături la tote occasiunile, deci credeti odata că nu vremu să anectăm România, din contră dorim si vremu ca să se consolideze, doim a fi in federatiune cu ea, dar' intorci-si ochii de pre Transsilvaniea, caute-si, spre a media-di (Bulgaria), altu teren de activitate pentru a-si plini missiunea, atunci apoi noi tari, ei tari vomu poté rezista colosului nordic si germanismului ce ne amenință; dar' de credi că politică actuală a României ar' subminat statul român inca si atunci, candu ar' numeră 30 de milioane de suflete, nu trei milioane că si acum'a. Eu că amicul meu Romanie vorbesc, si cunca sum amicul statului roman dovedesc faptul, că-ci eu am concessu ca să se treca armele in România. — Să nu se incredie România neci in ajutorul Prusiei, carea nu are interesu in Orientu, neci in protectiunea imperatului Napoleon, care speriatu nu atâtul de Muscalu si Prusia, cătă mai vertosu de „isolamentu” au si inceputu a si-o retrage, spre a nu pară că d'insulu au datu impulsul si imbarbătia agitație in România. Asiu doar' se stămu in reporturi amicabili cu România, dar' cu anevoie credu că s'ar poté cu ministeriul actual, ti-am spus că neci Cogălniceanu nu-mi potă da garantia de ajunsu despre incetarea agitațiunilor cari ni vinu d'in România, inca se potă gasi unu mediulocu.

J. A. Care?

A. R. Inchis aliantia cu România.

J. A. (pareă suprinsu, si după ce medita căteva minute, disse:) Unu singuru omu cunoscu in România, cu care m'asuu poté intellege, acestu-a este Ionu Ghica, amicul meu Ungurilor si alu alianței intre Ungaria si România

A. R. Eu credu că dorintă de reporturi amicabili se potă realiză cu orii care barbatu de statu ce va sta in fruntea cabinetului României, dar' reporturilor de amicetia si aliantia trebue să precedă multumirea noastră. De altmintera in România neci Ionu Ghica, neci altul, nu potă urma alta politică decătu românească. Brăteanu mi spunea că vi-ar' fi disse: impacati-ve cu romanii din Transsilv. — că astă impacatiune este treabă Rloru si a ungurilor ci că impacatiunea cu România inca este gata.

J. A. Impacatiunea cu Dv. este cam anevoie, pentru că ventilati cestiuni superate. Autonomia Transsilvaniei, chiaru de asiu propune-o in camera, nu asiu poté-o scoce la calle, majoritatea sărăcă inverzună si mai tare decătu este in contră Romanilor. Dta nu vei crede potă, dar' numai eu sciu cătă am se me luptu in contră minorității, si ministeriul are grea poziție chiaru si in cestiuni de mai puțina importanță decătu cum este cestiunea de autonomia a Transsilvaniei, apoi trebuie să scii si aceea că magiarii nostri sunt atât de incrediți, cătă se tienu harnic și se luptă cu tota lumea.

J. A. Se potă, dar' am vediu că tote căte au vrut să scotă la calle ministeriul, le-a scosu si daca ar' vră si autonomia ar' poté-o restitu Transsilvaniei, macar in mesură in care o are Croația.

J. A. Să lăsămu acesta cestiune pentru alte timpuri si să vorbim despre cestiunile dillei. Dv. nu sunteti multumiti cu legea de naționalitate si o combateti, astă-o intellegu, si nu voi să vi ceru că să nu o combateti pentru că sciu că pentru Dv. este cestiune de onore, dar' pentru ce sunteti contrari art. XII. din 1867., in astă privintia ati potă inceta cu oppositiunea.

A. R. Chiaru acesta lege este care ne aservesce politicește, pentru că este basata pre domnirea exclusiva

^{*)} Vedi Nrulu 37 alu „Fed.”

două elemente. După alismulu în sine și încătu prin ellu se împarte monarhia în două parti, ar fi lucru indiferent pentru noi, numai dacă am fi și noi suscepți în cadrele lui, dar suntem cu totul eschisi și acestu inconvenient suntem săliti a-lu combate pana candu se va înlatură.

J. A. Ună ve rogă totu-si, că s-e nu ventiliatii pururea acestu articlu de lege și discutandu-lu s-e nu faceti cu esserbiatiunea, vehementia și agitatiunea indatinata; se poate discută cu sange rece, căci altmirea săliti guvernului a lăua măsuri coercitive, apoi persecutiunea pressiei mi-ește o detorintă forte neplacuta. — In fine vi facu întrebarea: pentru ce ve allaturat Dv. la opposiție? Sperati că opposiție va isbuti la alegerile imminente a deveni în majoritate si că ajungandu D. Col. Tisa la putere, vi va împlini dorintă?

A. R. Noi deputații naționali nu ne tienem cu partea Tisaiana, neci exceptăm de la ea împlinirea dorintelor noastre, încătu însă facem opposiție guvernului, ne tienem firesc de opposiție, dar s-a intemplat de noi am votat si cu majoritatea, pentru că disciplina partitelor d-in camera nu ne privesce. Eu d-in parte-mi nu cred că opposiție ar potă avea în majoritate la alegeri, ba de s-ar intemplat ună că acesta, cred că insi-si opposiționali să spaimătă si s-ar servi era de tactică urmata la 1861-cedendu căte-va voturi majoritatii guvernamentale, pentru a reamană ei în minoritate. Cătu despre D. Tisa, asă cred, că venirea lui la putere este impossibile precătă timpu va dura pactul de la 1867. de altmirea noi, naționalii, nu acceptăm nemica de la partea Tisaiana, pentru că o credem mai illiberale încă si decătu actuala majoritate guvernamentale.

J. A. Si eu asă cred, acestu omu cu principie ruginite face opposiție sub firma de liberalist. Nu va ajunge la guvern, dar daca s-ar intemplat vre unu non putarem, mi-ar plăce se privesc in ochii lui numai 6. septemane de dille, căci mai indelungat nu ar potă sta la putere ..... Apropos! Dupa tote acestea cum stămu? cum ne despartim?

A. R. Mi-se pare că totu unde am statu înainte de convenire, era cătu pentru despartire, eu vi multumescu pentru increderea cu care m'ati onoratu si me sentiu indemnătă a respunde si eu la rondul meu cu aceea-si incredere.

J. A. Convenirea si conversatiunea personale are avantajie mari si-ti marturisescu căci pare bine a fi facutu cunoscinta cu Dv. de si nu ne-am potut intellege, celu pucinu poturamu vorbi la intellești si vediu că nu ni-am spartu capetele unulu altui-a.

A. R. Asă suntem creati. Doi frati nu se potu intellege adeseori, ce mirare daca doi omeni de osebite naționalități differescu in pareri, — obiectele private d-in departare se paru mai intunecate, dar aduse in apropiare se lamuresc mai bine.

J. A. Am să vi facu o rogarare finale. Candu primitti incunoscintarii despre felurite abusuri, nu allarmati in data publicului prin dijurnale, ci să aveti bunetatea d-a vi luă osteneală a veni si a me avisă, remediuva va urmă neintardiatu si fără amaritiunea ce resultă d-in filippice passionate.

A. R. Ar trebui să alegu in tote dillele pre dealul Buda, mi-voiu luă in se libertatea căci odata, candu importantă obiectului va scusă molestarea.

(Dupa complimentele indatinante ne despartiram.)

Una plaga a Orientului.

Fiindu astă-di cestiunile politice per eminentiam la ordinea dillei, voi cugetă, domnule redactoru, că si aceasta scriere va trata despre ună d-in cele multe si varie plaje politice ce coplesiesc poporele Orientului. Inse nu e asă. Nu despre una cestiune a politicei naționale, ci despre ună ce atinge economiia naționale, mi-am propus a vorbi prin aceste pucine situri cu onoratii lectori.

După tigani migratori, cod'a necivilizații. Acești-a sunt o adeverata turma de locuste, ună d-intre cele mai crancene plaje ce isbescu in poporele resaritului, si asă mai cu sema in poporul român. E cunoscutu, că pentru locurile, unde ajungu si se asiedia (uneiori pre tempu mai indelungat) aceste remasťie ale vecurilor attilani, ale seculului alu 4 si 5, sunt unu flagel, una adeverata molestare nesuferita. Jafuire, inselare si rapire este sortea locurilor si a omenilor, pre cari le napadescu si de cari se apropia. Causă acestorui fenomene triste si ruinatorie in seculul progressului nu poate fi altă, decătu neingrigirea guvernelor, si neprecautia poporilor respective.

Pentru illustrarea asertiunilor de mai susu, voi să enarrezu pre scurtu una faptă, ce s-a intemplat in tempul d-in urma in comitatul Bihorului.

In 11. l. c. una caravana de astfelu de tigani migratori si-intinse corturile in giurul comunei romane Ceheliu, si in acea noptea si perira d-in cas'a sirgintiosului economă de aici George Sfărle a 1000 fl. in bani sunatori de argintu, 2 verige de aur (anticități gasite in pamant) — tigani au predilectiune pentru cele lucitorie — tote vestimentele si multe unele, tote in pretiu de preste 2000 fl. Aici apoi si-dedera de omenii lor. Presupusul cadiu pre acei tigani, cari apoi in 12. l. c. se departara numai

decătu de acolo. D-in partea politiei se facura tote cestările energioase, inse fără vre-unu rezultat.

Dar' daunatulu nu se linisci cu atatu-a, ci intele-gundu, că la satul Chirisidu d-in vecinetea inca se află un asemenea castru de etiopi europeni, d-impreuna cu fratele seu Vasiliu mergandu acolo facu investigatiunile necea. ie; mai erău să se intorne fără rezultatul dorit, candu cestri d-in urma i cadiu in minte să caute si pre langa corturile tiganilor in pamant. De aici incepandu apoi, tote ceste nesuccesse se prefacura in successele ceste mai splendide.

Interesatii, sapandu, au datu de o lespe de pagiste si sub ea de 2 culăte scumpe, sub alt'a de una traista indesuta cu vestimente, marame, carpe de matasa ect. Dupa ace'a se intorsera la tigani, acesti-a inse si-cercara noroculu prin fuga, la trei li si successe, cei-a-lalti fura luati de scurtu. Romanii incercără a scote de la ei vorbe de intelelegere, mai antăiu cu cuvintele blandetici, si fiindu că negrii nu voiau să se plece, cu blandetă cuvintelor intrapate, si acesta metoda attingandu cord'a cea sentitoria, tiganii au mai spus vre-o siepta cuiburi, d-in care romani apoi au scosu valuri intregi de panza rumburgiana, ect. giogiu, asiă încătu au implutu 2 saci, — spre dorerea daunatilor in se, intre tote aceste aflate ceste scipiciose nu erau. In fine fiindu constrinsi si vediendu si sentindu tigani, că înaintea cestei omeni nu e sperare de scăpare, spusera tote d-in nu in pern; spusera de unde au furatu cestele aflate si că consortii loru, cari au furatu aurulu si argintul lui Sfărle a sunt său la satul Ianosdă său la Covasidu. Aici apoi au si afiatu daunatii, nu numai ce au cautatu, ci si mai multu. Se precepe, că d-impreuna cu cele furate, lotrui fure predati in manile judecătoriei. Că unu ce caracteristicu trebuie să mai inseamnu, că groapele in cari jaceau obiectele furate, asiă de tare au fostu batucite cu pamant, încătu pamantul abiș s-a potutu taiă cu sap'a; potă pentru că să nu petrunda ploia, său, pascundu vitele, să nu să desfundă cum-va.

Nu potem deci d-in destulu admonia poporulu nostru să fia cu grige, căci elu cam are naravulu de ver'a, ducundu-se la lucru pre campu, lasa cas'a si curtea in mil'a lui Ddieu; ba une-ori remane chiaru numai căte o baba in satul intregu, si apoi tocmai atunci napadescu loculu cesti ospeti voluntari cu caldări si ciururi in spate, si apoi totu ce vedu ochii si ajungu manile loru, e silitu a-si parasi proprietariul legale. S-au intemplat in se, de acești fi urgisi ai lenei, chiaru si preste corpori innocente au trecutu in mostă straina si au rapit u ce au potutu d-in casa si curte; înaintea loru nimicu nu e santu, pentru că ei nu cunoscu neci lege, neci credinția.

Conjuram fătu-data: tigani nostri, să lumineze poporul la tota ocasiunea binevenita, că să nu creda si să nu se increde apucatureloru a cestorii tiganii, mai alesu mueriloru acelorua, cari amugescu si insiela pre căti si mai căti cu „darea loru de norocu” pentru una pane, clisa, etc., căci nu e prostu celu ce manca două pâni, ci celu ce le dă pentru minciuni.

In prim'a linia in se ar fi si este detorintă a guvernorilor respective, a se ingriji, cu privire la assecurarea avelei si a vietiei cetățenilor, că aceste fiinti primitive, prin civilizatiune, său să potă intra in sinulu civiloru statului, său daca acăstă, precum afirma unii, n-ar fi cu potentia să-i tienă departe de frontariile lui; căci tota actiunea acestorui nefericiti nu e altă, decătu fericirea loru a si-o punte in nefericirea altoru-a. Apoi millionele, cari le desemna si guvernul nostru pentru infinitarea scolelor neconfessionale, contrarie moralității si desvoltării naționalității, mai bine să le intrebuinteze spre indreptarea si civilisarea acestorui tigani migratori d-in tierra, căci prin acăstă ar' implini in adeveru una faptă parintiesca.

Berseulu-de-diosu, 18. aprile 1872.

Domnule Redactoru! In sensul statutului organicu d-in anulu 1868, art. XXXVIII, precum se vede, poporul are dreptu de a alege invetiatoriu dupa placulu seu, numai că acelu-a să fia in stare de a corespunde chiamării sale, si de ora-ce poporulu si-plateșce invetiatoriulu seu, nici că ar' fi cu cale a i se restringe acelu dreptu, numai oficiale competente să vegheze, a supr'a poporului cu ocasiunea alegerei, căci acestu-a se nesuccese d-in tote poterile a-si cascigă invetiatoriu cătu să potă mai esti, neaducundu-si aminte, ca ore cutare in stare e a corespunde chiamării sale. Cu unii că acesti-a apoi face comentieu, si unde solutiunea legală indatinata pentru invetiatoriu a fostu pâna acum'a d.e. 120 fl. v. a. 16 cubule bucate, o reduc la 60 fl. v. a. 7-8 cubule bucate, — apoi de aci urmează, că invetiatorii bine qualificati sunt săliti a ocupă statutiile cele mai nefavoritorie facia cu qualificatiunea loru, nevoindu a se apleca dupa placulu poporului la comentieu, că si cei d-anții, pre cari d-in tote poterile i spriginesc si unii preoti, descriendu-i in celu mai placutu modu poporului in S. beserica.

Fia-mi permisu, Dle Redact., a areta dreptu documentu la cele mai susu scrise patiani'a mea din anulu trecutu, si a name:

In anulu trecutu fui numit u datulu 9 maiu Nr. 1142/597 alu decretului, invetiatoriu definitiv in Bobota, trac-tulu protopopescu alu Siamsiodului, unde in 12. junie a. tr. prin

d. protopopu Ioanu Gailu fui si introdusu si primitu de popor. Acolo solutiunea invetiatorescă face 200 fl. v. a. si 16 cubule bucate, inse pâna acum'a neci unu invetiatoriu nu a primitu-o intrega, ci totu-de-un'a numai cam 120 fl. v. a. si bucatele, si în arma, cam de 5 ani incoce, 80 fl. v. a. si bucatele. — Aci am intempiat greutate mare cu poporul, voindu a su solutiunea la locul seu, inse dupa multe schimbări de cuvinte blande mi-a successu a o redică pâna la 130 fl. v. a. si 20 cubule de bucate, dar' neci dupa aceste ostenele nu potu seceră fruntele dorite d-in cauza, că confratele Atanasiu Husti, fostu atunci invetiatoriu in Dohu, si-a strinsu poteri d-in tote pările, si adăpându poporul cu rachiul septembrie intrege mi-a nimicitu tota ostenele numai să me pota strică si alungă de acolo, si apoi să pota dinsulu ocupă acea statu. — Ce se tiene de cvalificatiunea confratei Husti, potu dice cu mai multi invetatori, că nici numele nu si-scie scrie regulat.

Seramana scola d-in Bobota! si statuinea cea mai de frunte cu numele! nu-ti su destula batu-jocur'a ce te apăsa in cursu de 3 ani prefacuta fiindu in cărcima cu alaute sunatorie, er' in podulu teu siedeau dile intrege celea mai stricate persone si te spurcau in totu chipulu, — ba, spre cea mai mare rusine a romanilor, d-in locu si giuru, ti-pusera odata in stresna si unu cercu acatatu in ruda, adeca semnu de cărcima. Nefericita ai fostu, oh! scola d-in Bobota! si vei fi nefericita pâna candu vei remană in man'a celor ce te profanedia, de cum-va nu-ti vei recascigă onoarea prin confratele Husti, ce in seculu presentu să se intempe si cu nepotintia.

Nicolau Albă, invetiatoriu.

VARIETATI.

** (Influenti a casatorie i asupra du-ratei vietiei.) Bertillon conchide d-in statistică Francie, Olandei si Belgiei d-in anni 1855 pâna la 1865, precum declarase degă Franklin, „că omenii ar trebui să immunităția vieții conjugala, pentru că casatoria formeză adeverata unire socială; d-in amorea sociilor emana acea putere, care se oppune energetic la tote contrarietățile vietiei, fiindu că ferește de crima si de nebunia si arméza contră dorerii si mai cu séma contră mortii.” D-in 1000 de barbati insurati in etate de la 25 pâna la 30 anni au morit 6; d-in 1000 barbati neinsurati au morit in aceea-si etate 10; d-in 1000 barbati veduvi au morit totu in aceea-si etate 22; d-in 1000 barbati insurati in etate de 30—35 anni au morit 7; neinsurati in aceea-si etate 11—14, si veduvi, femei si tineri de 15—19 anni au morit 10; in care se poate vedea, că cifr'a mortalității insuratilor este cu multu mai mica, de cătu aceea a neinsuratilor, ea cei d-antăi sunt mai putine espuse la diferite maladie si suferintie. Casatoria prematura e vatematica pentru barbati, fiindu că cifr'a mortalității la casatorie, ce se formează înainte de a fi ajunsu etatea de 20 de ani, se urca la aproape 50 d-in 1000, si aceea a betranilor la vre-ună 65 pâna la 70. De aceea, unde nu există inca lege, care să interdică casatoria pâna la etatea de 20 de ani, acolo aru fi de dorit u se se stabilăscă un'a. La sesulu femininu casatoria pre timpuria n're acelui-a-si desavantajiu, ca la barbati, n're nici aceea-si influența asupra mortalității. D-in 1000 de femei maritate in etate de 30—35 anni moru 9; d-in 1000 fete nemaritate moru 11. — D-in 1000 femei maritate înainte de etatea de 20 de anni moru 12; d-in 1000 virgine moru înainte de a ajunge etatea de 20 de anni 7. Bertillon provocandu pre medici să urmeze cercetările statistice, observa totu-deodata, sinucideri, attentate contra individuilor si averii, alienare si altele se alături multu mai desu la individii necasatoriti decătu la cei casatoriti.

** (Instructione russescă.) Dupa raportul publicat in an. 1870 la universitățile russesci sunt 461 profesori de statu, si anume: 242 profesori ordinari, 74 extraordnari, 113 docenti si prosecitori, 32 lectori si 7275 studenti, intre acesti-a, 6685 studenti si 590 ospitanti. In vacanta au remassu 185 locuri de profesori, pentru a caror ocupare se recere ore-si care gradu de intelligentia. Gimnasia inferiore sunt 119 si superiore 20 cu 37,321 invetiaci; cursulu lu-ai finit 1690 invetiaci. Scole de fetiție de gradulu primu erau 43 gimnasi i ferioare si 79 superioare de gradulu alu douilea 29; tote aceste scole de fetiție cu 14,631 elevi. Numerul institutelor private de invetiamant se urca la 1161 cu 42,419 studiosi, si stau sub conducerea ministeriului de instructiune. — Acesta in Rusia cea mare si poternica.

** (Outatele panică.) In județul Putna, unu riu subterran a eruptu d-in delul catunului Serbesci, plassa Gărlele, care se scurge printre crepăturele ce s-au deschis in pamant si care s-a surpatu, pre una intindere de preste 300 pogone. Cataclismul amenintă a cotropi sate intrege, cu tote că pâna acum'a numai vre-o două case au fostu inundate. — Se pretinde că s-au ivit u mai multe eruptions gazose.

** (Statistică.) Pre teritoriul rapit de Bismarck de la Franția traiescu 1,549.459 suflete. Si anume: pre Alsaci-a superioră vinu 459.779, pre Alsaci-a inferioră 600.295 si pre Lotaringi-a 489.385 locuitori. Numerul fran-

